

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

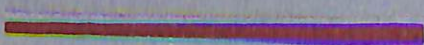
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

415

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
(ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ)
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

-415-

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՐԻՈՒԹՅՆԱԿԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐԱԿԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ

ՊԵՏԶՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄՈՒ-
ՆԻՍՏԱԿԱՆ (բայրեկների)
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՅԻՆԱԼԻ
ՍԵԿՑԻԱ

Ընդունված Համկ(բ)Կ XIV
համագումարում

I. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ

1. Կուսակցության անդամ է համարվում է ամեն վոք, ով ընդունում է կուսակցության ծրագիրը, աշխատում է նրա կազմակերպություններից վարեն մեկում, յենթաբեկվում է կուսակցության վորոշումներին և անդամավճար և ապրիս :

2. Նոր անդամներն ընդունվում են այն թեկնածուներից, վորոնք անցել են քաղաքական վրադիտության ղալրոցը

3248-497

և սահմանված թեկնածուական ստաժը:
Թեկնածու թյունից կուսակցության
անդամ ընդունելու կարգը հետևայն
և.

ա) Սահմանվում է յերեք կատեգորիա՝
1) բանվորներ և բանվորների ու դյու-
ղացիների շարքերից դուրս յեկած կար-
միր բանակայիններ: 2) դյուղացիներ
(բացի կարմիր բանակայիններից), տնա-
յնագործներ, վորոնք ուրիշ աշխատանքը
չեն չահագործում, և 3) այլք (ծառա-
յողներ և այլն):

Առաջին կատեգորիան բաժանվում է
յերկու խմբի:

Առաջին կատեգորիայի առաջին խմբի
մեջ են մտնում այն արդյունաբերական
բանվորները, վորոնք անընդհատ զբաղ-
ված են վարձու ֆիզիկական աշխատան-
քով:

Առաջին կատեգորիայի յերկրորդ խմ-
բի մեջ են մտնում վոչ-արդյունաբե-
րական բանվորները, բանվորների և դյու-
ղացիների շարքերից դուրս յեկած կար-
միր բանակայինները և բատրակներ:

բ) Կուսակցության մեջ ընդունվելու
համար առաջին կատեգորիայի առաջին
խմբին սկստականողները ներկայացնում

են մեկ տարվա կուսստաժ ունեցող յեր-
կու կուսանդամի յերաշխափորություն.
առաջին կատեգորիայի յերկրորդ խմբի
անձնավորությունները՝ յերկու տարվա
կուսստաժ ունեցող յերկու կուսանդամի
յերաշխափորություն. յերկրորդ կատեգո-
րիայի անձնավորությունները՝ յերկու
տարվա կուսստաժ ունեցող յերեք կուս-
անդամի յերաշխափորություն. յերրորդ
կատեգորիայի անձնավորությունները՝
հինգ տարվա կուսստաժ ունեցող հինգ
կուսանդամի յերաշխափորություն:

Ծանոթություն: Կոմյերիտի ու-
թյունից առաջին և յերկրորդ կա-
տեգորիայով կուսակցութ. անդամ
ընդունելիս՝ ՀամԼԿՅԵՄ Կոմիտեյի
յերաշխափորությունը հավասարվում
է կուսակցության մեկ անդամի յե-
րաշխափորությանը:

գ) Այլ կուսակցություններից յեկած-
ներն ընդունվում են բացառիկ դեպքե-
րում հինգ տարվա կուսստաժ ունեցող
հինգ կուսանդամի յերաշխափորու-
թյամբ, վոչ այլ կերպ, քան արտադրա-
կան բջջի միջոցով և անսլայման Կենտ-
կոմի հաստատությամբ, անկախ ընդուն-
վողի սոցիալական դրությունից:

Ծանոթութիւն. Այլ կուսակցութիւններէց յեւրոմիտներէ վերջնական հաստատման իրավունքը կենտրոնացը կարող եւ վերադարձել առանձին յերկրային կուսակցական կոմիտեաների եւ ազգային կոմիտեաների կենտրոններին:

դ) Յերաշխափորութիւններէ ստուգումը նախորդում եւ ընդունելուն եւ կատարվում եւ տեղական կուսակցական կոմիտեայի միջոցով:

ե) Կուսակցութեան մեջ ընդունվելու հարցը նախապէս քննվում եւ բլծում, վճովում եւ կազմակերպութեան ընդհանուր ժողովում եւ ուժի մեջ եւ մտնում կուսկոմի հաստատումից հետո. առանջին կատեգորիայի համար պահանջվում եւ զավկոմի ու ռայկոմի (քաղաքներում եւ արդյունաբերական կենարոմներում) հաստատումը, յերկրորդի եւ յերրորդի համար՝ շրջանային (ОКР) կամ նահանգական կոմիտեայի հաստատումը: Քաղաքներէ ռայոնակ. կազմակերպութիւններում կուսակցութեան մեջ ընդունելու հարցը վճովում եւ կուսակցութեան անդամներէ ընդհանուր ժողովում: Քաղաքային ռայոններում հաղարից ավելի անդամ եւ

թեկնածու լինելու դեպքում ընդունելութիւնը կատարվում եւ ռայկոմի պլենումում առանց ընդհանուր ժողովի սանկցիայի:

զ) Յերիտասարդութիւնը մինչեւ 20 տարեկան հասակը ներառյալ (բացառութեամբ կարմիր բանակայիներէ) կուսակցութեան մեջ եւ մտնում միմիայն ՀամԼԿՅԵՄ միջոցով:

3. Յերաշխափորողները պատասխանատու յեն յերաշխափորածներէ համար եւ անհիմն յերաշխափորութիւններ տալու դեպքում յենթարկվում են կուսակցական տուժի, մինչեւ կուսակցութիւնից վտարվելը:

4. Թեկնածութիւնից կուսակցութեան անդամ ընդունվողի կուստատժը հաշվվում եւ այն որից, յերբ համապատասխան բլծի ընդհանուր ժողովը վորոշում եւ տվյալ ընկերոջ հաստատել կուսակցութեան անդամ:

5. Մի կազմակերպութեան յուրաքանչյուր անդամ այլ կազմակերպութեան աշխատանքի վայրը վոխադրվելու դեպքում զրանցվում եւ վերջնիս անդամներէ թվում:

Ծանոթութիւն. Կուսակցութեան

անդամների մի կազմակերպութիւն-
նից միուսը փոխադրվելը կատար-
վում է կուսակցութեան Կենտկոմի
սահմանած կանոնների համաձայն:

6. Վորէն մեկին կուսակցութիւնից
վտարելու հարցը վճռվում է ա'յն կազ-
մակերպութեան ընդհանուր ժողովում,
վորի անդամ է տվյալ անձը, և հա-
տատվում է նահանգական (չրջանային)
վերահսկիչ հանձնաժողովում, կամ լուծ-
վում է անմիջօրէն նահանգական (չը-
ջանային) վերահսկիչ հանձնաժողովում:
Վտարման վորոշումն ուժի մեջ է մըտ-
նում նահանգական (չրջանային) Կոմի-
տեյի հետ վորոշումը համաձայնեցնելուց
ժողովի հետ միայն, ընդ վորում ընդհանուր
ժողովի կամ նահանգական ՎՀ (չրջ ՎՀ)
կողմից վտարվելու որվանից տվյալ անձը
հեռացվում է կուսակցական աշխատան-
քից: Կուսակցութիւնից վտարված ան-
դամների վտարման մասին հայտարար-
վում է կուսակցական մամուլում՝ նշե-
լով վտարման պատճառները:

II. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՈՒԹՅԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

7. Բոլոր այն անձնավորութիւնները,
վորոնք ցանկանում են կուսակցութեանն

անդամագրվել, անցնում են թեկնածուա-
կան ստաժ, վորի նպատակն է՝ նրանց
հիմնավորապէս ծանոթացնել կուսակ-
ցութեան ծրագրի և տակտիկայի հետ և
ստուգել թեկնածուի անձնական հատ-
կութիւնները:

8. Թեկնածուներ ընդունելու կարգը
(կատեգորիաների բաժանելը, յերաշխա-
վորութիւնների բնույթն ու ստուգումը,
կազմակերպութեան վճիռն՝ ընդունելու
և կուսկոմից հաստատվելու մասին) վո-
շընչով չի տարբերվում կուսակցութեան
անդամ ընդունելու կարգից:

9. Թեկնածուական ստաժը սահման-
վում է.— առաջին կատեգորիայի համար
6 ամսից վոչ պակաս, յերկրորդ կատե-
գորիայի համար՝ 1 տարուց վոչ պակաս
և յերրորդ կատեգորիայի համար՝ 2
տարուց վոչ պակաս:

Ծանոթութիւն.— Ուրիշ կուսակ-
ցութիւններից յեւաժները, անկախ
նրանց սոցիալական դրութիւնից՝
անցնում են յերկու տարվա թեկնա-
ծուական ստաժ:

10. Կուսանդամութեան թեկնածուները
մասնակցում են ա'յն կազմակերպու-
թեան դռնբաց ժողովներին, վորի կազ-

մումն են, Կուսանդամության թեկնածուները կուսօգոյններում վճռողական ձայնի իրավունք չունեն, այլ մասնակցում են միայն խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

11. Թեկնածուները սովորական անդամավճար են մուծում տեղական կուսակցական կոմիտեյի դանձարկղը:

III. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐ- ՊԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔԻ ՄԱՍԻՆ

12. Կուսակցության կազմակերպական կառուցվածքի ղեկավար սկզբունքը դեմոկրատական կենտրոնացումն է (централизация):

13. Կուսակցությունը կառուցվում է գեմոկրատական կենտրոնացման հիմունքներով, ըստ տերրիտորիալ հատկանքի. վորեւ շրջան սպասարկող կազմակերպությունը բարձրագույն է համարվում բոլոր այն կազմակերպությունների նկատմամբ, վորոնք սպասարկում են տվյալ շրջանի այս կամ այն մասը:

14. Կուսակցական բոլոր կազմակերպությունները տեղական հարցերը վճռելու մեջ ինքնավար են (автономны):

15. Յուրաքանչյուր կազմակերպու-

թյան բարձրագույն ղեկավար մարմինը հանդիսանում է ընդհանուր ժողովը, կոնֆերանսը կամ համագումարը:

16. Ընդհանուր ժողովը, կոնֆերանսը կամ համագումարն ընտրում են կոմիտե, վորը հանդիսանում է նրանց ղործադիր մարմինը և ղեկավարում է տեղական կազմակերպության ամբողջ ընթացիկ աշխատանքը:

17. Կուսակցության կազմակերպական սխեման հետևյալն է.

ա) ԽՍՀՄ տերրիտորիա—Համամիութենական Համագումար—Կենտկոմ:

բ) Մարզեր, (область) հանրապետություններ, նահանգներ — մարզային (յերկրային) կոնֆերանսներ, ազգային կոմկուսակցությունների համագումարներ, նահանգական կոնֆերանսներ — մարզային (յերկրային) կոմիտեներ, ազգային կոմկուսակցությունների կենտկոմներ, նահանգներ:

գ) Շրջաններ (округа) գավառներ — շրջանային, գավառական կոնֆերանսներ — շրջանային, գավառային կոմիտեներ:

դ) Վոլոստներ (ռայոններ) — վոլոստային (ռայոնական) կոնֆերանսներ —

վորոտային (ռայունական) կոմիտեներ:
Ե) Ձեռնարկություններ, գյուղեր,
կարմիր-բանական զորամասեր, հիմ-
նարկություններ—բջիջների ընդհանուր
ժողովներ—բջիջների բյուրոներ:

18. Յենթարկման, հաշվետվության,
կուսակցական բոլոր վորոշումների ըն-
թացքի և վիճարկման (оспаривание)
կարգը (բարձրագույն ինստանցիայից դե-
պի ստորադասը) հետևյալն է. համա-
միութենական համագումար, կենտկոմ,
մարզային (յերկրային) կոնֆերանս,
մարզային (յերկրային) կոմիտե, ազ-
գային կոմկուսակցությունների կոնֆե-
րանս, ազգային կոմկուսակցություննե-
րի կենտկոմ, նահանգական կոնֆերանս
և այլն:

19. Կուսակցական տշխատանքի ա-
ռանձին ձևերի համար կազմվում են հա-
տուկ բաժիններ: Բաժինները գործում են
կոմիտեներին կից և անմիջորեն յեն-
թարկվում են նրանց: Բաժինների կազ-
մակերպման կարգը սահմանվում է
կենտկոմի հատուկ հրահանգներով:

20. Յուրաքանչյուր կազմակերպու-
թյուն վերջնականապես հաստատվելուց
հետո իրավունք է ստանում իր կնիքն

ունենալու, սակայն միայն համապատաս-
խան բարձրագույն կուսակցական մարմ-
նի թույլտվությամբ:

IV. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱ- ԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

21. Կուսակցության ղեկադույն մար-
մինը համագումարն է: Հերթական հա-
մագումարները հրավիրվում են տարին
մեկ անգամ: Արտակարգ համագումար-
ները հրավիրվում է կենտրոնական կո-
միտեն սեփական նախաձեռնությամբ
կամ կուսակցական վերջին համագումար-
ում ներկայացված անդամների ընդ-
հանուր թվի $\frac{1}{3}$ -ից վոչ պակասությամբ
հանձնով: Կուսակցական համագումար
հրավիրելու մասին և համագումարի ո-
րակարգը հայտարարվում է վոչ ուշ,
քան մինչև մեկ և կես ամիս համագու-
մարից առաջ: Արտակարգ համագումարը
հրավիրվում է յերկու ամսվա ընթաց-
քում:

Համագումարն որինական և համար-
վում, յեթե նրանում ներկայացված են
կուսակցության վերջին հերթական հա-
մագումարում ներկայարված բոլոր

կուսանդամները կիսից վոչ պակաս կուսանդամներ:

Կուսակցութեան համադումարի ներկայացուցչական նորմաները սահմանում են Կենտրոնական Կոմիտեն:

22. Յեթե 21-րդ կետում նշած ժամանակամիջոցում Կենտրոնական Կոմիտեն արտակարգ համադումար չհրապիր՝ արտակարգ համադումար պահանջող կազմակերպութիւններն իրավունք ունեն կազմելու կազմակերպական Կոմիտե, վորը համադումար հրապիրելու հարցում ոգտովում են Կենտրոնական Կոմիտեյի իրավունքներով:

23. Համադումարը — ա) լսում են հաստատում են Կենտրոնական Կոմիտեյի, Կենտրոնական Վերահսկիչ հանձնաժողովի, Կենտրոնական վերստուգիչ հանձնաժողովի և այլ կենտրոնական հիմնարկների հաշվետվութիւնները. բ) վերաքննում են փոխառում են կուսակցութեան ծրագիրն ու կանոնադրութիւնը:

*) Տե՛ս «Համկ(բ)Կ 15-րդ համադումարի վորոշումը կազմակերպական տնտանձին հարցերի մասին» ռուս. հրատ. եջ՝ 78:

դ) վորոշում են կուսակցութեան տակտիկական դիժն ընթացիկ հարցերի վերաբերմամբ. դ) ընտրում են Կենտրոնական Կոմիտե, Կենտրոնական Վերահսկիչ հանձնաժողով և կենտրոնական վերստուգիչ հանձնաժողով և այլն:

24. Կենտրոնական Կոմիտեն ընտրւում են համադումարի սահմանած կադմով: Կենտրոնական Կոմիտեյի անդամները հեռանալու դեպքում նրա կազմը լրացվում են համադումարի ընտրած թեկնածուները՝ համադումարի վորուշած կարգով:

25. Կենտրոնական Կոմիտեն համադումարից-համադումար դեկավարում են կուսակցութեան ամբողջ աշխատանքը, կուսակցութեան ներկայացուցիչն են հանդիսանում ուրիշ կուսակցութիւնները, կազմակերպութիւնները և հիմնարկները հետ հարաբերութեան մեջ մանելիս, կազմակերպում են կուսակցութեան զանազան հիմնարկներ և դեկավարում են նրանց զործունեյութիւնը, նշանակում են իր հսկողութեան տակ աշխատող կենտրոնական ուղղանների խմբակցութիւնները և հաստատում անդաման խոշոր կազմակերպութիւններ:

ների կուսակցական որդանները խմբա-
դիրներին, կազմակերպում և վարում և
հասարակական նշանակություն ունե-
ցող ձեռնարկությունները, բաշխում և
կուսակցությունում ուժերն ու միջոցները
և վարում և կենտրոնական դանձարկղի
գործերը:

Կենտրոնական Կոմիտեն կուսակցական
ֆրակցիաների միջոցով ուղղություն և
տալիս խորհրդային և հասարակական
կենտրոնական կազմակերպությունների
աշխատանքներին:

Կենտրոնական Կոմիտեն առնվազն
յերիւս ամիսը մեկ անգամ ունենում և
մեկ պլենար նիստ: Կենտկոմի թեկնա-
ծուները Կենտկոմի պլենումի նիստերին
մասնակցում են խորհրդակցական ձայ-
նի իրավունքով:

26. Կենտրոնական Կոմիտեն կազմա-
կերպում և քաղաքական աշխատանքի
համար—Քաղաքական Բյուրո, կազմա-
կերպական աշխատանքի ընդհանուր դե-
կալարություն համար—Կազմակերպու-
կան Բյուրո և կազմակերպական ու
գործադրական ընդլթ կրող ընթացիկ
աշխատանքների համար—Քարտուղա-
ություն:

27. Կուսակցական մեկ համագումար-
ընդ մինչև մյուսը՝ Կենտրոնական Կո-
միտեն հրավիրում և համամիութենա-
կան կուսակցական մեկ կոնֆերանս՝
տեղական կուսակցական կազմակերպու-
թյունների ներկայացուցիչներին:

28. Կենտրոնական Կոմիտեն իր աշ-
խատանքների մասին պարբերաբար տե-
ղեկացնում և կուսակցական կազմակեր-
պություններին:

29. Կենտրոնական վերահսկիչ հանձ-
նաժառույցն ընտրվում և կուսակցությու-
նի համագումարի վորոշած կազմով:

30. Կենտրոնական վերստուգիչ հանձ-
նաժողովն ընտրվում և կուսակցությու-
նի համագումարի վորոշած կազմով, ընտր-
վողների կուսակցական ստաժը 10 տա-
րուց պակաս չպետք և լինի:

Կենտոնական վերստուգիչ հանձնաժո-
ղովն ստուգում և (ա) գործերի ըն-
թացքի արագությունը ու ճշտությունը
կուսակցության Կենտրոնական մար-
միններում և (բ) Քարտուղա-
ություն աշխատի Կենտրոնական
թյունը հանդիպելի պահանջներն ու
ձեռնարկությունները:

V. ՄԱՐԶԱՅԻՆ (ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ) ԿԱԶ-
ՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

31. Կուսակցական կազմակերպու-
թյունները ՀամԿ(բ)ԿԿԿ թուլլափու-
թյամբ կարող են միանալ և կազմել
մարզային (յերկրային) միավորումներ:
Մարզի (յերկրի) սահմանները վորոշում
է մարզային (յերկրային) կոնֆերանսը
և հաստատում է Կենտկոմը:

32. ԽՍՀՄ և ՌՍՖՍՀ ազգային հան-
րապետութայունների (և մարզերի) տեղ-
րիտորիան սպասարկող կուսակցական
կազմակերպութայունները հավասարեց-
վում են կուսակցութային մարզային
(կամ նահանգական) կազմակերպու-
թյուններին, այսինքն՝ ամբողջովին
յենթարկվում են ՀամԿ(բ)Կ Կենտկո-
մին:

33. Մարզային (յերկրային) կոմիտեն
(կամ ազգային կոմիտեիստական կու-
սակցութային Կենտկոմն ընտրվում է
մարզային (յերկրային) կոնֆերանսում
(կամ ազգային կոմիտեի համագումար-
ում):

Ծանոթութուն— Յերկրային և
նրանց հավասար նշանակութայուն
ունեցող կոմիտեներին նախադասու-

թյուններին կամ բյուրոներին հաս-
տատում է ՀամԿ(բ)ԿԿԿ:

34. Այնտեղ, ուր գոյութային ունեն
մարզային տնտեսական մարմիններ
(տնտեսական խորհուրդներ և այլն),
կամ կենտրոնից բաղկանաչուի հեռու
ընթաններում՝ Կենտկոմի առանձին զո-
րոշումով կազմվում են մարզային
բյուրոներ, վորոնց նշանակում է Համ
Կ(բ)Կ Կենտկոմը՝ յուրաքանչյուր ան-
գամ Կենտկոմի սահմանած կազմով:
Կենտկոմի մարզային բյուրոները պա-
տասխանատու յեն միայն ՀամԿ(բ)ԿԿԿ
առաջ:

35. Մարզային (յերկրային) հերթա-
կան կոնֆերանս կամ ազգային կոմիտե-
սի համագումար հրավիրում է մար-
զային (յերկրային) կոմիտեն (ազգ.
կոմիտեի կենտկոմը) տարին մեկ ան-
գամ: Արտակարգ կոնֆերանս հրավիր-
վում է մարզային (յերկրային) կոմի-
տեյի (ազգ. կոմիտեի կենտկոմի) կամ
մարզային (յերկրային) կազմակերպու-
թյունների անդամների ընդհանուր թվի
 $\frac{1}{2}$ -ի վորոշումով:

Մարզային (յերկրային) կոնֆերանսի
(ազգ. կոմիտեի համագումար) ներկա-

յացուցչական նորմաները սահմանում ե մարդային (յերկրային) կոմիտեն (ազգային կոմիտեի կենտրոնը) :

Մարդային (յերկրային) կոնֆերանսը (ազգ. կոմիտեի համադումարը) լսում է հաստատում է մարդային (յերկրային) կոմիտեի (ազգ. կոմիտեի կենտրոնի, վերահսկիչ հանձնաժողովի, վերստուգիչ հանձնաժողովի և մարդային (յերկրային) այլ հաստատությունների հաշվետվությունները, քննություն և առնում մարդի (յերկրի) կամ հանրապետության կուսակցական, խորհրդային, անտեսական և արհեստակցական աշխատանքի հարցերը և ընտրում է մարդային (յերկրային) կոմիտե, մարդային (յերկրային) վերահսկիչ հանձնաժողով և վերստուգիչ հանձնաժողով (ազգային կոմիտեների կենտրոն, ԿՎՀ. Կ. վերստուգիչ Հ.) :

36. Մարդային (յերկրային) կոմիտեն ընթացիկ աշխատանքի համար իր կադմից ընտրում է Բյուրո առնվազն հինգ հոգուց :

Մարդային (յերկրային) կոմիտեն (ազգ. կոմիտեի կենտրոնը) մարդի

(յերկրի) սահմաններում կազմակերպում է կուսակցության զանազան հիմնարկներ, ղեկավարում է նրանց գործունեությունը, նշանակում է մարդային (յերկրային) կուսակցական օրգանի խմբադրություն, վերն աշխատում է նրա հսկողություն տակ, կազմակերպում է վարում է իր՝ համամարդային նշանակություն ունեցող հիմնարկներ, ձեռնարկությունները, մարդի (յերկրի)

սահմաններում բաշխում է կուսակցության ուժերն ու միջոցները և վարում է մարդային (յերկրային) կուսակցական գանձարկը : Մարդային (յերկրային) կոմիտեն (ազգ. կոմիտեի կենտրոնը) կուսակցական ֆրակցիաների միջոցով ուղղություն է տալիս խորհուրդներին, արհմիություններին, կոոպերացիային

մարմիններին և այլ կազմակերպությունների գործունեությունը : Նմանապես անմիջորեն ուղղություն է տալիս Համ. ԼԿՅԵՄ կազմակերպություն աշխատանքներին և մանրամասն հաշվետվություն և ներկայացնում կենտրոնին այն ձևով և այն ժամկետով, վեր սահմանել է Համ. Կ(բ)Կ կենտրոնը :

Մարդային կոմիտեյի (կամ ազգ. կոմ-
կուսի կենտրոնի) սլէկնումը դումարվում
է վոչ ուչ, քան յերկու ամիսը մեկ ան-
շամ:

VI. ՆԱՀԱՆԳԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

37. Կուսակցութեան հերթական նա-
հանգական կոնֆերանսը հրավիրում է
նահանգական կոմիտեն վոչ ուչ, քան
տարին մեկ անգամ, իսկ արտակարգ
կոնֆերանսներ հրավիրվում է նահան-
գական կոմիտեյի կամ նահանգի սահ-
մաններում դործող կուսակցական կերպու-
թյունների անդամների ընդհանուր թվի
¹/₃-ի վորոչումով:

Նահանգական կոնֆերանսը լսում և
հաստատում է նահանգական կոմիտեյի,
նահանգական վերահսկիչ հանձնաժո-
ղովի, վերստուգիչ հանձնաժողովի և
նահանգական այլ հիմնարկների հաշվե-
տվությունները, քննարկում է տվյալ նա-
հանգի կուսակցական, խորհրդային,
անտեռական և արհեստակցական աշխա-
տանքի հարցերը, ընտրում է նահանգա-
կան կոմիտե, նահանգական վերահսկիչ
հանձնաժողով, վերստուգիչ հանձնաժո-

ղով և համամիութենական համագումա-
րի սլատգամավորներ:

38. Նահանգական կոմիտե ընտրում է
կոնֆերանսը, ընդ վորում նրա կազմի
մեջ պիտի մտցվեն թե՛ նահանգական և
թե՛ տվյալ նահանգի այլ բանվորական
խոչոր կենտրոնները աշխատողները:

Նահանգական կոմիտեն դումարվում է
վոչ ուչ, քան ամիսը մեկ անգամ: Ըն-
թացիկ աշխատանքի համար նահանգա-
կան կոմիտեն իր միջից ընտրում է
բյուրո՝ կազմված առնվազն 5 հոգուց:

Բյուրոյի կողմից առնվազն 3 հոգի
պետք է նշանակվեն միմիայն կուսակ-
ցական աշխատանքի համար:

Նահանգական կոմիտեյի քառուղարի
համար պարտադիր է 7 տարվա կու-
սակցական ստաժ և վերադաս կուսակ-
ցական ինստանցիայի հաստատումը
(միմիայն այդ վերադաս ժամբնի հա-
ժաճայությամբ և թույլատրվում բա-
ցառություն անել կուսատաժի չափի
նկատմամբ):

39. Նահանգական կոմիտեն մարդա-
յին (յերկրային) կոմիտեյի կամ կենտ-
կոմի սանկցիայով հաստատում է նա-
հանգի դավառային և ռայոնական կազ-

մակերպությունները, նահանգի սահմաններում կազմակերպում և կուսակցության դանադան հիմնարկներ, ղեկավարում նրանց դործունեությունը, նշանակում նահանգական կուսակցական օրգանի խմբագրություն, մյուրն աշխատում և նրա հսկողության տակ, կազմակերպում և նահանգական նշանակություն ունեցող իր բոլոր ձեռնարկությունները, նահանգի սահմաններում բաշխում և կուսակցության ուժերն ու միջոցները և վարում նահանգական դրամարկղը:

Նահանգական Կոմիտեն համապատասխան ֆրակցիաների միջոցով ուղղություն և տալիս խորհուրդներ, արհեստակցական միությունների, կոոպերատիվ միավորների և այլ կազմակերպությունների դործունեությանը, այլև անմիջորեն ուղղություն և տալիս կոմիտեի տնօրինության աշխատանքին:

Նահանգական Կոմիտեն իր դործունեության մասին հաշվետվություն և ներկայացնում Կենտկոմին նրա սահմանած ժամկետներին և ձևով: Ինքնավար հանրապետությունների և մարզերի

մարզային կոմիտեները հավասարեցվում են նահանգական կոմիտեներին:

40. Նահանգական կոմիտեները կոնֆերանսից կոնֆերանս պարբերաբար ինֆորմացիոն ղեկուցումներ են տալիս բաղադային կամ դավառական (չրջանային) կազմակերպությունների ընդհանուր ժողովին կամ կոնֆերանսին, բացի դրանից, նահանգական կոմիտեները հրավիրում են ընդլայնած պլենումներ կամ նահանգական խորհրդակցություններ դավկումների և չրջկումների (անմիջականորեն նահկումին յենթակա) ներկայացուցիչներին:

41. Նահանգական բաղադներում ըստ կարիքի հիմնվում են ռալոնական կազմակերպություններ դավառային կազմակերպությունների իրավունքներով, վորոնք անմիջորեն յենթարկվում են նահանգական կոմիտեին:

VII. ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ (ОКРУЖНЫЕ) ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

42. Կուսակցական չրջանային կոնֆերանս հրավիրում և չրջանային կոմիտեն վոչ պակաս, ջտն տարին մեկ անգամ,

արտակարգ կոնֆերանս հրավիրվում է չրջանային կոմիտեյի կամ չրջանի մեջ մտնող կաղմակերպություններին անդամներին ընդհանուր թվին $1/2$ -ի վերջու-
մով:

Շրջանային կոնֆերանսը լսում է հաստատում է չրջանային կոմիտեյի, վերահսկիչ հանձնաժողովի, վերստուգիչ հանձնաժողովի և չրջանային այլ հիմնարկներին հաշվապետությունները, ընտրում է չրջանային կոմիտե, վերահսկիչ հանձնաժողով, վերստուգիչ հանձնաժողով և կուսակցության համամիութենական համագումարի պատգամավորներ:

43. Կոնֆերանսի ընտրած չրջանային կոմիտեյի կաղմի մեջ պետք է մտցվեն թե՛ չրջանային և թե՛ տվյալ չրջանի այլ րանվորական խոշոր կենտրոնների գործիչները:

44. Շրջանային կոմիտեն գումարվում է առնվաղն ամիսը մեկ անգամ: Ընթացիկ աշխատանքի համար չրջանային կոմիտեն իր կաղմից ընտրում է բյուրո 5 հոգուց վոչ պակաս կաղմով:

Բյուրոյի կաղմից առնվաղն 3 հոգի պետք է նշանակվեն միայն կուսակցական աշխատանքի համար:

Շրջանային կոմիտեյի քարտուղարի համար պարտադիր է 5 տարվա կուսակցական ստաժ և կուսակցական վերադաս ինստանցիայի հաստատումը (ստաժի նկատմամբ բացառություն թույլատրվում է միմիայն այդ մարմնի համաձայնությամբ):

45. Շրջանային կոմիտեն հաստատում է ռաշոնական կաղմակերպություններն ու կուսակցական բջիջները (սպա ռաշոնական կաղմակերպությունները հաստատվում են մարզային (յերկրային) կոմիտեների կամ աղգ. կոմիտեների կենտկոմների կողմից), չրջանի սահմաններում կաղմակերպում է կուսակցության զանազան հիմնարկներ և ղեկավարում է նրանց գործունեությունը, նշանակում է կուսակցական չրջանային որդանի խմբադուլթյուն, վոլոնտյուրատում է նրա ղեկավարությամբ և հսկողության տակ, կաղմակերպում է չրջանային նշանակություն ունեցող իր բոլոր ձեռնարկությունները, չրջանի սահմաններում բաշխում կուսակցության ուժերն ու միջոցները և վարում է չրջանային դրամարկղը: Շրջանային կոմիտեն համարպատասխան ֆրակցիաների

մթնոցով ուղղութիւնն և տալիս խոր-
հօւրդներէ, արհեստակցական միութիւն-
ներն, կոտորատով և այլ միավորու-
թիւններն գործունեյութեանը, այլ և ան-
միջականորեն ուղղութիւնն և տալիս
կոմյերիտմիութեան աշխատանքին: Երբ-
ջանային կոմիտեն կենտկոմի սահմանած
ժամկետներին և ձեռք իր գործունեյու-
թեան վերաբերմամբ հաշիւետւթիւն
և ներկայացնում մարդային (յերկրային)
կոմիտէին (կամ քաղ. կոմկուտի կենտ-
կոմին):

46. Երջանային կոմիտեները կոնֆե-
րանսից կոնֆերանս պարբերաբար ին-
ֆորմացիոն զեկուցումներ են տալիս քա-
ղաքային կամ ռայոնական կազմակեր-
պութիւններէ ընդհանուր ժողովին կամ
կոնֆերանսին. բացի դրանից շրջանային
կոմիտեները հրապիրում են ընդլայնած
պլենումներ կամ շրջանային խորհրդակ-
ցութիւններ ռայկոմներէ և խոշոր բջիջ-
ներէ (անմիջականորեն չըլկոմին յենթա-
կա) ներկայացուցիչներէց:

47. Երջանային խոշոր քաղաքներում
կուսակցական վերադաս կոմիտէի
թույլտվութեամբ կարող են կազմակերպու-
վել ռայոնական կազմակերպութիւն-

ներ՝ նահանգական քաղաքներն ռայկոմ-
ներին հովասար իրավունքներով:

VIII. ԳԱՎԱՌԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ- ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

48. Գաւառային կոնֆերանսը լսում և
հաստատում է գաւառային կոմիտէի,
վերպուզիչ հանձնաժողովի, նահանգա-
կան վերահսկիչ հանձնաժողովի յիստորի
հաշիւետւթիւնները, քննարկում է գա-
ւառի կուսակցական, խորհրդային, արն-
տեսական և արհեստակցական աշխա-
տանքի հարցերը, ընտրում է կոմիտէ,
վերստուգիչ հանձնաժողով և նահանգա-
կան կոնֆերանսի պատգամավորներ:
Կոնֆերանսը հրապիրում է 6 ամիսը
մեկ անգամ:

49. Գաւառային կոմիտեն ընտրվում
է գաւառային կոնֆերանսում: Գաւա-
ռային կոմիտեն իր կազմից ընտրում է
5-7 հոգուց բաղկացած բյուրո, վորոն-
ցից վոչ պակաս, քան 3 ընկեր պետք է
ազատված լինեն ամեն մի աշխատան-
քից, բացի կուսակցականից:

Գաւառային կոմիտէի քարտուղարի
համար պարտադիր է 3 տարվա կու-
սակցական ստաժ և կուսակցական վե-

բազան մարմնի հաստատումը (վերի
թույլտվությամբ միայն կարելի յե բա-
յատություն անել ստատի նկատմամբ) :

50. Գալառային կոմիտեն նահանգա-
կան կոմիտեյի թույլտվությամբ հաս-
տատում է զավատել չըջանային և վո-
լոստային կաղմակերպողություններն ու
ըջիջները, զավատի սահմաններում
կաղմակերպում է կուսակցության զա-
նազան հիմնարկներ, զեկավարում նրանց
գործունեությունը, կաղմակերպում է
զավառային նշանակություն ունեցող իր
բոլոր ձեռնարկությունները, զավառա-
կային վոլոստային ըջիջների ներկայա-
ցուցիչներին խորհրդակցություններ և
կաղմում և մտրում զավառային կու-
սակցական գրամարկը :

Ծանոթություն—Գալառային կու-
սակցական կոմիտեն կուսակցական
գրականություն և կուսակցական
որդան կարող է հրատարակել մի-
միայն նահանգական կոմիտեյի
թույլտվությամբ :

51. Գալառային կոմիտեն զավատի
սահմաններում կուսակցական ֆրակցիա-
ների միջոցով ուղղություն և տալիս
զավառային գործադիր կոմիտեյի, ինչ-

պես և արհեստակցական կաղմակերպող-
թյուններին կոոպերատիվ և այլ միավո-
րումների աշխատանքներին, այլև անմի-
ջորեն ուղղություն և տալիս կոմիտեյի
միության կաղմակերպողությունների աշ-
խատանքին :

IX. ՎՈՂՈՍՏԱՅԻՆ (ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ)

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

52. Վոլոստի բարձրագույն մարմինն
և հանդիսանում կուսակցության տվյալ
վոլոստի անդամների ընդհանուր ժողո-
վը :

Ծանոթություն— Ընդարձակ վո-
լոստներում (չըջաններում), վորտեղ
ընդհանուր ժողով հրավիրելը դժվար
է, թույլ է տրվում ընդհանուր ժո-
ղովի փոխարեն վոլոստային (չըջո-
նային) կոնֆերանս հրավիրել : Այդ-
պես կոնֆերանսները հրավիրվում
են առնվազն 3 ամիսը մեկ անգամ :

53. Վոլոստային (չըջանային) ընդհա-
նուր ժողով հրավիրվում է առնվազն ա-
միսը մեկ անգամ. ընդհանուր ժողովը
ա) վճռում է կուսակցության անդամնե-
րի ընդունելության և վտարման հար-
ցերը՝ իր վորջառումները ներկայացնե-

լով վերադառնալու հոգևորականներին ի հաստատութիւնս. բ) քննութեան եւ առնում եւ հաստատում վոլոստային (չրջանային) կոմիտեյի հաշվետվութիւնը. գ) ընտրում եւ վոլոստային (չրջանային) կոմիտե. դ) պատգամավորներ եւ ընտրում դավառային եւ այլ կոնֆերանսների համար. ե) քննարկում եւ հաստատում վոլոստային (չրջանային) գործկոմի ֆրակցիայի հաշվետվութիւնը:

54. Վոլոստային (չրջանային) կոմիտեն ընտրվում եւ վոլոստային (չրջանային) կուսօգոլովում կամ կոնֆերանսում 6 ամսով:

Վոլոստային կոմիտեյի քարտուղարներին համար պարտադիր եւ մեկ տարվա կուսակցական ստաժ ունենալը:

Ծանոթութիւն— Յերեքից պակաս գյուղական բջիջ ունեցող վոլոստներում վոլոստային կոմիտե չի կազմակերպվում. դավառային կոմիտեները կարող են այդ վոլոստների վոլոստային կենտրոնների բջիջներն հանձնել վոլոստային կազմակերպութեան տպ կամ այն պարտականութիւնների կատարումը:

55. Վոլոստային (չրջանային) կոմիտեն գումարվում եւ առնվազն 2 չարաթը մեկ անգամ:

56. Վոլոստային (չրջանային) կոմիտեն ուղղութիւն եւ տալիս եւ ղեկավարում եւ վոլոստում (չրջանում) դռնվող բոլոր կազմակերպութիւնների աշխատանքները, կատարում եւ կուսակցութեան բոլոր անդամների ցուցակադրումը, կազմակերպում եւ դրականութեան բաշխում, միտինգներ, դասախոսութիւններ եւ այլն, կազմակերպում եւ նոր բջիջներ եւ նրանց ներկայացնում դավառային կոմիտեյին ի հաստատութիւն, վարում եւ վոլոստային (չրջանային) կուսակցական գրամարկը, ամիսը մեկ անգամ դավառային կոմիտեյին իր գործունեյութեան մասին հաշվետվութիւն եւ ներկայացնում, կուսակցական ֆրակցիայի միջոցով ուղղութիւն եւ տալիս վոլոստային (չրջանային) գործկոմի աշխատանքներին:

X. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԲՁԻՋՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

57. Կուսակցական կազմակերպութեան հիմքը հանդիսանում եւ կուսակցական բջիջը, վարը հաստատվում եւ չրջանա-

յին, դավառային կամ ուսյոնական կո-
միտէի կողմից անմիջապէս 3 կուսանդամ-
ներէ կազմով:

58. Մեծ Թվով բանվորներ ունեցող
խողոր ձեռնարկություններում ամբողջ
ձեռնարկությունն ընդգրկող համագոր-
ծարանային բջիջներում կարող են կազ-
մակերպուիլ բջիջներ ըստ ցեխերի ցե-
խային բջիջներ (յուրաքանչյուր առան-
ձին դեպքում շրջկոմի (դավկոմի) կամ
ուսյկոմի (քաղաքներում) հաստատու-
մով:

59. Բջիջն այն կազմակերպությունն
է, վորը բանվորա-դաշտացիական մաս-
սաները կապում է տվյալ վայրի կու-
սակցության դեկամար մարմնի հետ:
Բջջի անելիքն է— 1) մասսաների մեջ
կուսակցական լողունքներ վորոշումներ
տարածել. 2) նոր անդամներ ներգրա-
վել և նրանց դաստիարակել. 3) աջակ-
ցել տեղական կոմիտէին նրա կազմա-
կերպական և ագիտացիոն աշխատանք-
ներում. 4) յերկրի տնտեսական և քա-
ղաքական կյանքում ակտիվ մասնակցել
իբրև կուսակցական մարմին:

60. Ընթացիկ աշխատանքը վարելու
34

համար բջիջն ընտրում է բյուրո 6 ան-
սով:

Բջջի քարտուղարի համար սարտա-
դիր է անմիջապէս հարկա կուսակցա-
կան ստաժ: Բացառություն Թույլ է
տրվում միմիայն շրջկոմի (դավկոմի)
կամ ուսյկոմի (քաղաքներում) հաստա-
տումով:

XI. ՎԵՐԱՀԱՅԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

61. Համկ(բ)ի միասնականության և
հեղինակության ամրացման դործում
կուսակցությանն աջակցելու, բանվոր
դասակարգի լավագույն մասը կուսակ-
ցության շարքերը ներգրավելու, Համ-
կ(բ)ի ծրագիրն ու կանոնադրություն
կուսակցության անդամների կողմից
խախտելու դեմ պայքարելու, խորհրդ-
ային մարմինների դործունեյության
մեջ կուսակցական դիմն ամեն տեսու-
կետից ապահովելու և խորհրդային ու
տնտեսական աշարատի բարելավման և
պարզեցման համար միջոցներ մշակելու
նպատակներով—համագումարում, մար-
դային, յերկրային, նահանգական և
շրջանային կոնֆերանսներում ընտր-

Վում են վերահսկիչ հանձնաժողովներ,
վորոնք հաշիվ են տալիս իրենց ընտ-
րող համապատասխան մարմինների ա-
ռաջ:

Ծանոթութուն.—Շրջանային (ок-
ружные) վճեները կազմվում են
Համկ(բ)կկ և կվՀ թույլտվու-
թյամբ:

62. Վերահսկիչ հանձնաժողովների
վորոշումները չեն կարող վերացվել հա-
մապատասխան կոմիտեների կողմից,
բայց ուժի մեջ են մտնում միայն վեր-
ջիններիս համաձայնությամբ և հենց
վերջիններս ել կենսագործում են այդ
վորոշումները:

Անհամաձայնության դեպքում հարցը
փոխադրվում է միացյալ նիստը: Յե-
թե կոմիտեյի հետ համաձայնություն
չի կայանում, հարցը փոխադրվում է
համապատասխան կուսակցական կոնֆե-
րանս՝ կամ բարձրագույն վերահսկիչ
հանձնաժողով կամ կուսակցության հա-
մադրամբ՝ լուծելու համար:

Ա. Կենտրոնական վերահսկիչ հանձնա-
ժողովի մասին

63. ԿվՀ ընտրվում է առավելագույն
այն բանվորներից և դյուղացիներից,

վորոնք անհրաժեշտ չափի կուսակցա-
կան, խորհրդային, տնտեսական կամ
անմիջական արտադրական վորձ
ունեն: ԿվՀ այն անդամները, վո-
րոնք նշանակված են անմիջորեն
Կ.Վ.Հ. կամ ԲԳՏ մեջ աշխատելու հա-
մար պետք է ունենան առնվազն 10 տարվա
կուսակցական ստաժ: Տեղական մարմին-
ներում աշխատող ԿվՀ անդամները
7 տարուց վուշ պակաս ստաժ, և դադ-
դյանի բանվորներն ու դյուղացիները՝
5 տարվա ստաժ:

64. ԿվՀ անդամները չեն կարող միա-
ժամանակ կենտկոմի անդամներ լինել
և չեն կարող վարչական և տնտեսական
պաշտոններ վարել:

Ծանոթութուն.— Բացառությու-
ններ թույլատրվում է ամեն անգամ
Համկ(բ)կկ և կվՀ նախագահու-
թյան հատուկ թույլտվությամբ:

65. ԿվՀ պլենումը հրավերվում է յե-
րեք ամիսը մեկ անգամ: Պլենումից
պլենում ԿվՀ մարմինների բոլոր ըն-
թացիկ աշխատանքը ղեկավարելու հա-
մար կազմվում է 21 անդամից և 9 թեկ-
նածուից բաղկացած նախագահության
և նրա գործադիր մարմինը-քարտու-

դարություն, ինչպես և կուսակցական
էթիկայի, ՀամԿ(Բ)Կ կանոնադրության
և ծրագրի խախտման դորժերը քննելու
Համար կազմվում է ԿՎՀ կուսկոլեկ-
յա¹):

66. Համամիութենական, ազգային
Կոմկուսների, յերկրային, մարզային,
նահանգական, շրջնային, դավառային
և այլ կուսակցական համադումարներին
ու կոնֆերանսներին, այլև պլենումնե-
րին, խորհրդակցություններին, նիստե-
րին ու ժողովներին ԿՎՀ անդամները
մասնակցում են խորհրդակցական ձայ-
նի իրավունքով: ՀամԿ(Բ)ԿԿ պլենում-
ներին ներկա յեն լինում միայն ԿՎՀ
նախագահության անդամներն ու թեկնա
ծուները: Այն դեպքում, յերբ հրավիր-
վում են ԿԿ և ԿՎՀ միացյալ պլենում-
ներ, ԿՎՀ անդամները մասնակցում են
վճռական ձայնի իրավունքով:

ԿՎՀ նախագահությունը 3 անդամ և
3 տեղակալ ու ուղարկում մասնակցե-
լու ԿԿ Քաղբյուրերոյի աշխատանքներին
և 5 անդամ ու 5 տեղակալ՝ մասնակցե-
լու ԿԿ կազմբյուրերոյի և քարտուղարու-
թյան նիստերին խորհրդակցական ձայ-
նի իրավունքով²):

67. ԿՎՀ իրավունք ունի իր իրավասու-
թյան սահմաններում հանձնարարու-
թյուններ տալու կուսակցության բոլոր
անդամներին և կուսկազմակերպություն
ներին:

Բ. Ազգ. կոմկուսների, մարզային (յերկ-
րային), նահանգական և շրջանային
(ОКРУЖНЫЕ) վերահսկիչ հանձնաժա-
ղովների մասին

68. Ազգ. կոմկուսների ԿՎՀ, մարզա-
յին (յերկրային), նահանգական և շր-
ջնային ԿՎՀ անդամների և թեկնա-
ծուների քանակը վորոշում է ՀամԿ (Բ)
Կ ԿՎՀ՝ նկատի ունենալով կազմակեր-
պության հզորության չափը, շրջանի
եկոնոմիկան և այլ առանձնահատկու-
թյունները:

ՎՀ անդամներն ու թեկնածուներն
ընտրվում են առավելապես կուսակցա-
կան տեսակետից ամենատոկուն բան-
վորներից ու գյուղացիներից, ընդվո-
րում ազգ. կոմկուսների ԿՎՀ, մարզա-
յին (յերկրային) ՎՀ համար առնվազն
7 տարվա, իսկ մնացած ՎՀ-ների հա-
մար-առնվազն 5 տարվա ստատոսով, վո-
րոնք ունեն կուսակցական, խորհրդա-

յին և արհեստակցական աշխատանքի համապատասխան փորձառություն և ընունակ են իրադրժեւու իսկական կուսակցական և խորհրդային վերահսկողությունը:

1) և 2) Տես «Համկ(ր)կ 15-րդ համադումարի վորդումներն առանձին կադմակերպական խնդիրները վերաբերալ» ուսւ. հրատ. էջ 78:

Թանոթություն. — Բացառու-

թյուններ թույլատրվում ե Համկ(ր) կվՀ նախադահության և Համկ(ր)կ կկ համաձայնությամբ:

69. ՎՀ անդամները չեն կարող միաժամանակ յինել նաև կուսկոմների անդամներ և վարչական պատասխանատու պաշտոններ վարել:

Թանոթություն. — բացառություն թույլատրվում ե Համկ(ր)կ կվՀ թույլտվությամբ:

70. ՎՀ պլենումն ընտրում ե նախադահություն և կուսկոլեկիա և նշում ե ԲԳՏ կոլեկիայի կազմը:

71. ՎՀ անդամներն ու թեկնածուները մասնակցում են կուսկոմիտեյի համապատասխան պլենումի նիստերին, կուսկոնֆերանսներին ու խորհրդակցու-

թյուններին իրենց կադմակերպության սահմաններում խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

ՎՀ նախադահությունն իր անդամների մի մասին ուղարկում ե մասնակցելու համապատասխան կուսկոմների բյուրոների նիստերին՝ խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

72. ՎՀ և կուսկոմի վորդումների տարաձայնության դեպքում միացյալ նիստեր են գումարվում: Համաձայնության չղալու դեպքում ազդ. կոմկուսների կվՀ-ից, մարդային (յերկրային) ՎՀ-ից և Նահ. ՎՀ-ից, վորոնք չեն մտնում ազդ. կոմկուսների կվՀ կամ մարդային (յերկրային) ՎՀ մեջ, հարցը փոխադրվում ե Համկ(ր)կ կվՀ, իսկ ազդ. կոմկուսների կվՀ կամ յերկրային ՎՀ մեջ մտնող ՆվՀ-ից և մարդային ՎՀ-ից հարցը փոխադրվում ե համապատասխան ազդ. կոմկուսի կվՀ կամ յերկրային ՎՀ:

73. ՎՀ իր իրավասության սահմաններում իրավունք ունի հանձնարարություններ տալու կուսակցության բոլոր անդամներին և կուսկադմակերպություններին:

Գ. Վ. Հ. լիազորմերի մասին

74. Վ. Հ. մարմինների և ստորին կուսակազմակերպությունների ու բանվորադուլադակալան լայն մասսաների միջև անմիջական և կենդանի կապն իրականացնելու նպատակով շրջանային (ОКРУЖНЫЕ) և դավառային կուսակազմակերպություններում կազմվում և Վ. Հ. լիազորմերի ինստիտուտ:

75. Վ. Հ. լիազորմեր առաջադրում են շրջանային կամ դավառային կուսկոնֆերանսները առաջնապես այն բանվորներին և դուլադակներին, վորոնք ավելի կոփված են կուսակազմակադներն, ունեն 5 տարուց վոչ պակաս ստաթ, և հաստատավում են համադադադան Վ. Հ. լի:

Ձեռնարկը լիազորմեր առաջադրել Վ. Հ. անդամներին:

76. Բաղադակադ և տնտեսակադ տեսակետինց ադավել խոչոր և նշանակելի շրջաններում Վ. Հ. լիազորմերն ադատվում են բոլոր այլ աշխատանքներին, բացի կուսակազմակադինց. մյուս բոլոր շրջաններում նրանք աշխատում են համատեսկուլթյամբ:

77. Վ. Հ. լիազորմերն իրավունք ունեն մասնակցելու համադադադան կուսկոմների նիստերին, կուսկոմֆերանսներին, Վ. Հ. խորհրդակցություններին ու նիստերին՝ խորհրդակազմակադ ձայնի իրավունքով:

XII. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԿՈՒՍԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

78. Կարմիր բանակում և Կարմիր նադատորմում կուսակազմակադ աշխատանքի ընդհանուր դեկավարությունն իրականացնում է ԲԳԿԲ՝ քաղաքակադ վարչությունը՝ վորպես Կենտկոմի ռադմակադ բաթին: Հանր. Բաղ. վարչությունը (ПУР) իր դեկավարությունը կիրառում և իր նշանակած քաղաթինների (ռադմաձակատնէրի, շրջանների) (ОКРУЖНЫЕ), (նավատորմների, զորաբանակների, դիվիզիաների), դենկոմների և համադադադան բանակային կոնֆերանսներում ընտրվող կուսակազմակադ հանձնաթողությունների միջոցով:

Կարմիր բանակում և նավատորմում ընկնները և կուսկոլեկտիվներն աշխատում են Կենտկոմի հատատած հատուկ հրահանգի հիման վրա:

79. Զինվորական շրջանների, նավատորմի և բանակի քաղաքականների պետերի համար պարտադիր և 7 տարվա կուսակցական ստաժ, զինվիզիաների և բրիգադների քաղաքականների պետերի համար՝ 4 տարվա կուսակցական ստաժ:

80. Կուսակցական հանձնաժողովները վարում են կուսակցության անդամների և թեկնածուների ընդունման և վտարման հարցերը, այլև հետևում են, վոր կուսակցության ծրագիրն ու կանոնադրությունը չխախտվեն: Հանձնաժողովի անդամների համար պարտադիր և 5 տարվա կուսակցական ստաժ:

81. Կարմիր բանակի և նավատորմի կուս անդամների և թեկնածուների նշանակման և տեղափոխության իրավունքը պատկանում և համապատասխան քաղաքականներին:

Բանակի կուսակցական ղեկավար աշխատողների (հրամանատարական և քաղաքական կադմ) տեղափոխումները, կամարմինների հետ համաձայնեցնելու կարգը սահմանվում և կենտկոմի հրահանգներով:

82. Քաղաքականները պարտավոր են ուերտ կապ պահպանել տեղական կու-

սակցական կոմիտեների հետ՝ վերջիններիս աշխատանքներին քաղաքականների ղեկավարների և ղինկոմների մշտական մասնակցությամբ միջոցով ինչպես և կուսկոմներում զորամասերի քաղաշխատանքի մասին քաղաքականների պետերի և ղինկոմների ղեկուցումները պարբերաբար լսելով: Թեկնածուներ ընդունելու, թեկնածությունից կուսակցության անդամ փոխադրելու, կուսականոնադրության խախտումների դեմ պայքարելու դործում կուսհանձնաժողովների աշխատանքի ղեկավարությունը հանձնաժողովները կենսադործում են՝ զինվիզիայի և շրջանային (ОКР.) կուսհանձնաժողովներում կուսաշխատանքի զրվածքի մասին պարբերաբար ղեկուցումներ լսելով և այդ հանձնաժողովներին համապատասխան գերեկտիվներ տալով:

XIII. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԴԻՍԾԻՊԼԻՆԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

83. Կուսակցական խտադույն ղկուցվլինան կուսակցության բոլոր անդամների և կուսակցական բոլոր կադմա-

կերպությունները առաջնադուշն պարտականությունն է: Կուսակցական կենտրոնների վերոշումը պետք է կատարվի արագ և ճշտորեն: Միաժամանակ կուսակցության ներսում կուսակցական կյանքին վերաբերող բոլոր վիճելի հարցերի քննարկումը միանգամայն ազատ է մինչև այդ հարցերի մասին վերոշում ընդունելը:

84. Բարձրագույն կազմակերպությունների վերոշումները չկատարելու և կուսակցության հառարակական կարծիքով հանցավոր ճանաչված այլ զանցառումների համար կազմակերպություններն ստանում են հանդիմանություն, վերից նշանակվում է ժամանակավոր կոմիտե և ընդհանուր վերացուցակադրում է կատարվում (կազմակերպությունը ցրվում է): Կուսակցության առանձին անդամները յենթարկվում են այս կամ այն տեսակի կշտամբանքի (զրուշացում նկատողություն և այլն), հրապարակային հանդիմանության, ժամանակավոր հեռացման՝ կուսակցական և խորհրդային պատասխանատու աշխատանքից, կուսակցությունից վտարման՝ զանցառումների մասին հաղորդե-

լով վարչական և դատական իշխանություններին: Կուսանդամին թեկնածու փոխադրելը, վերջևս կուսակցական պատժի միջոց, չի թույլատրվում:

85. Կարգապահական դանցառումները քննում են ընդհանուր ժողովները և վերահսկիչ հանձնաժողովները սովորական կարգով սահմանված ինստանցիաներով:

XIV. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

86. Կազմակերպության դրամական միջոցները ղոյանում են անդամավճարներից, կուսակցական բարձրագույն կազմակերպությունների սուբսիդիաներից և այլ մուտքերից:

87. Կուսակցության անդամների և թեկնածուների համար անդամավճարները սահմանվում են նրանց աշխատավարձի 1/5%-ից վոչ պակաս: Սահմանվում է անդամավճարի չափի չորս կատեգորիա համաձայն ոտճիկի մեծություն. I կատեգորիան վճարում է 1/2%, II-ը 1%, III-ը 2%, IV-ը 3%:

88. Անորոշ դատում ունեցող անձների, որինակ՝ դյուղացիների անդամ-

վճարները սահմանում են տեղական նահանգային կոմիտեները:

89. Անդամավճար տալուց միանգամայն ազատվում են գործազուրկները և սոցիալական ապահովությունը ապրողները (հաշմանդամներն ու դառամյալները):

90. Մուտքի վճարները դանձվում են թեկնածու ընդունելիս՝ ստացած աշխատավարձի 3%-ի չափով, և այդ վճարումից վսչ վոք չի ազատվում:

91. Յերեք ամիս առանց հարգելի պատճառի անդամավճար չվճարող կուսանդամներն ու թեկնածուները համարվում են կուսակցությունից դուրս յեկած, վրի մասին տեղեկացվում է ընդհանուր ժողովին ի դիտելթյուն:

92. Անդամավճարներ չեն կուսակցական հատկացումների դանձման կարգը սահմանվում է հատուկ հրահանգով:

XV. ԱՐՏԱԿՈՒՍԱԿՑԱԿՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖՐԱԿՑԻԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

93. Բոլոր համագումարներում, խորհրդակցություններում և ընտրովի մար-

միններում (խորհրդային, տրհեստակցական, կոոպերատիվ և այլն), ուր կա առնվազն 3 կուսանդամ, կազմակերպվում են ֆրակցիաներ, վորոնց խնդիրն է՝ համակողմանի ուժեղացնել կուսակցության աղղեցությունը, կենսագործել նրա քաղաքականությունն արտակուսակցական միջավայրում և կուսակցական վերահսկողությանը նշած բոլոր հիմնարկներ և կազմակերպությունների աշխատանքի վերաբերմամբ:

Ընթացիկ աշխատանքի համար ֆրակցիաները կարող են ընտրել բյուրո:

94. Կուսակցական կոմիտեյում վորեն կազմակերպության ֆրակցիային վերաբերող հարցեր քննելիս՝ այդ կազմակերպության ֆրակցիան իր ներկայացուցիչներն և ուղարկում համապատասխան կոմիտեյի նիստին՝ խորհրդակցական ձայնով:

95. Ֆրակցիաներն՝ անկախ իրենց նշանակությունից՝ ամբողջովին յենթարկվում են համապատասխան կուսակազմակերպություններին: Բոլոր այն հարցերում, վորոնց մասին կան համապատասխան կուսակցական կազմակերպության որինական վորոշումներ,

Փրակցիաները պարտավոր են խիստ և անշեղորեն ղեկավարվել այդ վորոշումներով: Կոմիտեն իրավունք ունի Փրակցիայի կադմի մեջ մտցնել, կամ նրանից դուրս հանել ամեն մի անդամի՝ անպայման հայտնելով Փրակցիային նման միջոցի պատճառների մասին, ընդ վորում անդամ հետ կանչելը և նոր անդամ մտցնելը պետք է կատարվի համաձայն այն արտակուսակցական մարմինի կանոնադրութեան ու կանոնների, վորին կից աշխատում է Փրակցիան: Իր ներքին կյանքի և ընթացիկ աշխատանքի հարցերում Փրակցիան ինքնավար է:

Կուսակցական կոմիտեյի և Փրակցիայի միջև վերջնիս իրավասութեան վերաբերող վորեւ հարցում եյալիան տարաձայնութիւն ծագելու դեպքում կոմիտեն պարտավոր է կրկին անդամ քննել այդ հարցը Փրակցիայի ներկայացուցիչների հետ միասին և ընդունել վերջնական վորոշում, վորը Փրակցիան պետք է անհապաղ կատարի:

96. Այն կադմակերպութիւններում, ուր աշխատում է Փրակցիան, բոլոր կարևորագույն պաշտոնների համար լեկնածուներ նշանակում է Փրակցիան՝

Համապատասխան կուսակցական կադմակերպութեան հետ միասին: Նույն կարգով էլ տեղի յե ունենում մի պաշտոնից մյուսը փոխադրելը:

97. Քաղաքական նշանակութիւն ունեցող և Փրակցիայի քննութեանը յենթակա բոլոր հարցերը պետք է քննարկվեն կոմիտեյի ներկայացուցչի մասնակցութեամբ:

98. Սկզբունքային նշանակութիւն ունեցող հարցերը, վորոնք յենթակտ յեն լուծման այն արտակուսակցական կադմակերպութեան մեջ, ուր աշխատում է Փրակցիան, այլև այն բոլոր հարցերը, վորոնք նկատմամբ անհրաժեշտ է կոմունիստները համաձայնեցված յեղութ, պետք է նախորդ քննարկվեն ընդհանուր ժողովում կամ Փրակցիայի բյուրոյում:

99. Վորեւ արտակուսակցական կադմակերպութեան Փրակցիայում լուծված յուրաքանչյուր հարցի առթիւ Փրակցիայի բոլոր անդամները ամփոփում մակերպութեան ընդհանուր ժողովում պարտավոր են միաձայն քվեարկել: Այս կանոնը խախտողները յենթարկվում են

ստորահան կարգով կարգապահական
սլաութի համաձայն կանոնադրության:

100. Արտակուսակցական մարմիննե-
րին կից դործող ֆրակցիաներն անմիջո-
րեն հարարեցության մեջ չեն մտնում
ստորագաս մարմինների ֆրակցիաների
հետ: Այս կամ այն ֆրակցիան իր վո-
րոշումները կուսակցական դժով անց-
կացնելու անհրաժեշտության դեպքում
այդ իրադրծում է համապատասխան
կուսակցական կոմիտեյի միջոցով (կո-
միտեյի քարտուղարի և ֆրակցիայի
բյուրոյի անդամի ստորագրությամբ):

**ՀԱՄԿ(Բ)Կ XV ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ
ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ
ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՎԵ-
ՐԱԵՐՄԱՄԲ**

1. Ի փոփոխումն կանոնադրության՝
համամիութենական կուսակցական հա-
մագումարները հրավիրել վոչ ուշ, քան
յերկու տարին մի անգամ:

2. ԿՎՀ պլենումները հրավիրվում են
3 ամիսը մի անգամ համագումարից
համադրված ժամանակամիջո-
ցում: ԿՎՀ մարմինների ընթացիկ ամ-
բողջ աշխատանքի ղեկավարության հա-

մար կադմվում է 21 անդամից և 9 թեկ-
նածուից բաղկացած նախագահություն,
այլև կուսակցական եթիկայի, ՀամԿ(Բ)
ի կանոնադրության և ճշադրի խախտ-
ման դործերը քննելու համար կադմվում
է ԿՎՀ կուսկոլեգիա:

3. ԿՎՀ նախագահությունն ուղար-
կում է քաղաքացրո չորս անգամ և չորս
թեկնածու:

4. Վերահսկիչ հանձնաժողովների
հարցերին ուղիղ պատասխանելուց հրա-
ժարվող կուսանդամները յենթակա յեն
կուսակցությունից անհապաղ վար-
ման:

5. Համամիութենական դիսկուսիան
կարող է անհրաժեշտ համարվել միայն
այն դեպքում, յեթե ա) այդ անհրա-
ժեշտությունն ընդունում են նահանգա-
կան կամ մարզային մասշտաբի դոնն մի
քանի տեղական կուսկադմակերպու-
թյուններ, Բ) Կենտկոմի ներսում կու-
սակցական քաղաքականության կարևո-
րագույն հարցերի նկատմամբ բավակա-
նաչափ հաստատուն մեծամասնություն
չկա, Դ) յեթե, չնայած վոր Կենտկո-
մում հաստատուն մեծամասնություն
կա՝ վորոշ տեսակետի վրա կանգնած,

բայց և ռայնսկոյ կենտրոն անհրաժեշտ
 և համարում ստուգել իր քաղաքակա-
 նության ճշտությունը՝ կուսակցության
 մեջ դիտարկելու և քննարկելու միջոցով:
 Ընդամին այս բոլոր դեպքերում համա-
 միութենական դիտարկումը կարող և
 սկսվել և կիրառվել միայն կենտրոնի
 համապատասխան լորտնային հետո:

Պետերատի տպարան
 Գլավիխտ 7501 (բ)
 Հրատարակ. 2222
 Պատվեր № 1727
 Տիրաժ 10000

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0935517

ԳԻՆԷ ՉՍ ԳԱԳ.

=1932/0

ԱԳԸ

3248

УСТАВ ВКП (б)